WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 12 czerwca 2017 r.

ZP-KNPS.431.2.26.2017.TB

Pani
Elżbieta Żerdzińska
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Warcie Bolesławieckiej

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 11 – 12 maja 2017 r. na podstawie art. 186 pkt 3 lit. a i lit. b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r., poz. 697) zespół kontrolny w składzie: Tomasz Borecki – inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu i Olga Szewrańska – inspektor wojewódzki, kontroler z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Warcie Bolesławieckiej, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem" lub „GOPS".

Przedmiot kontroli obejmował działalność Ośrodka w zakresie organizowania pracy z rodziną w gminie oraz zgodność zatrudniania pracowników jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z wymaganymi kwalifikacjami. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 15 grudnia 2016 roku przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na I półrocze 2017 roku.

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 maja 2016 r. do dnia 11 maja 2017 r. funkcję Kierownika Ośrodka pełniła Pani Elżbieta Żerdzińska odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach. W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

W toku postępowania kontrolnego przeprowadzono analizę udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, oświadczeń złożonych przez Kierownika Ośrodka, aktów prawa miejscowego oraz akt osobowych w zakresie dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników. Kontrola została odnotowana w Książce kontroli pod nr 19. Ilekroć w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym jest mowa o „ustawie" należy przez to rozumieć ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Realizując obowiązek wynikający z art. 176 pkt 1 ustawy, Rada Gminy w Warcie Bolesławieckiej podjęła uchwałę nr XVIII/153/2016 z dnia 4 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018. Gminny Program składa się z następujących elementów:

1. Wprowadzenia;
2. Uzasadnienia wprowadzenia programu;
3. Diagnozy demograficznej w gminie Warta Bolesławiecka;
4. Diagnozy społecznej;
5. Analizy SWOT;
6. Opisu odbiorców programu;
7. Celów programów, w tym:

- Cel główny: Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
- Cele szczegółowe:

a) Podejmowanie działań interdyscyplinarnych w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym;
b) Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w rodzinach zagrożonych;
c) Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych;

8. Opisu harmonogramu działań programowych;
9. Czasu realizacji programu;
10. Ewaluacji programu;
11. Opisu realizatorów i partnerów programu;
12. Źródeł finansowania programu;
13. Opisu sposobu kontroli realizacji programu.

Potwierdzeniem realizacji zadań określonych w ww. Programie było m. in. obejmowanie rodzin przeżywających trudności opieką asystenta rodziny, ponoszenie opłat za pobyt dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, wypłata świadczeń finansowych rodzinom w trudnej

sytuacji materialnej oraz kierowanie asystenta rodziny na szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe. *(dowód: akta kontroli str. 14-15, 17-26, 41-45,49-60, 74-76)*

Zgodnie z art. 10 ustawy za prowadzenie pracy z rodziną odpowiedzialna jest gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację zadań. Na mocy uchwały Rady Gminy w Warcie Bolesławieckiej nr XIII/116/16 z dnia 15 marca 2016 r. w sprawie nadania statutu Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Warcie Bolesławieckiej wskazano, że za wykonanie ww. zadań odpowiada GOPS.

W latach poprzednich zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej regulowała uchwała Rady Gminy w Warcie Bolesławieckiej nr XIX/113/12 z dnia 20 marca 2012 r. w sprawie statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warcie Bolesławieckiej. *(dowód: akta kontroli str. 27-32)*

GOPS w Warcie Bolesławieckiej nie ma zatrudnionych specjalistów, natomiast w obszarach pracy z rodziną, o których stanowi art. 10 ust. 3 ustawy, Ośrodek zapewniał:

1. pomoc psychologiczną w ramach współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bolesławcu, w którym przyjmuje psycholog, lekarz psychiatra oraz pedagog;
2. terapie i mediacje - osoby wymagające takiej formy pomocy kierowano do PCPR w Bolesławcu. Ponadto mieszkańcy gminy, wymagający objęcia ich pomocą grupy wsparcia, mogły uczestniczyć w spotkaniach grupy „Warto" działającej przy punkcie konsultacyjnym dla osób uzależnionych od alkoholu oraz osób dotkniętych przemocą;
3. bezpłatną pomoc prawną od poniedziałku do piątku w budynku Urzędu Gminy w Warcie Bolesławieckiej. Zadanie to realizowało Stowarzyszenie „DOGMA";
4. jednej rodzinie wsparcie w postaci usług specjalistycznych, natomiast w okresie objętym kontrolą żadne dziecko, objęte asystenturą rodzinną, nie wymagało pomocy w formie usług opiekuńczych. *(dowód: akta kontroli str. 14, 33)*

W zarządzeniu nr 6/16 Kierownika GOPS w Warcie Bolesławieckiej z dnia 30 grudnia 2016 r. w sprawie ustalenia Regulaminu organizacyjnego w GOPS w Warcie Bolesławieckiej ujęto stanowisko asystenta rodziny oraz opisano zakres jego działań. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przydziela się asystenta rodziny, po spełnieniu wymogów i na zasadach określonych w art. 11 ustawy. W okresie objętym kontrolą w Ośrodku zatrudniony był jeden asystent rodziny w wymiarze 0,5 etatu. Pracownik nie łączył pracy asystenta z obowiązkami pracownika socjalnego, co jest zgodne z art. 17 ustawy. W roku 2016 i do dnia kontroli pod opieką asystenta pozostawało 7 rodzin. Praca asystenta realizowana była „w terenie". Na podstawie pięciu akt zawierających

dokumentację pracy z rodziną dokonano oceny jej zgodności z wymogami i zasadami określonymi w Rozdziale 2 ustawy i stwierdzono:

a) na podstawie przeprowadzonych w rodzinach wywiadów środowiskowych pracownik socjalny wskazywał na konieczność przydzielenia asystenta rodziny i składał stosowny wniosek do Kierownika Ośrodka w celu jego pisemnej akceptacji;

b) każda z rodzin pisemnie wyrażała zgodę na podjęcie współpracy z asystentem oraz akceptowała zasady tej współpracy. W przypadku jednej rodziny w aktach nie odnotowano zgody na objęcie jej asystenturą. Kierownik kontrolowanej jednostki złożył pisemne oświadczenie, że takową zgodę posiadają, natomiast formularz znajdował się aktualnie u rodziny, celem podpisania go przez drugiego członka rodziny;

c) dla każdej rodziny asystent sporządzał plan pracy z rodziną, w którym odnotowano: zakresy realizowanych działań mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, terminy i przewidywane efekty;

d) raz na sześć miesięcy asystent rodziny przygotowywał okresową ocenę sytuacji rodziny i przekazywał ją następnie do kierownika jednostki. Ocena zawierała opis wszystkich zadań podjętych wobec i na rzecz rodziny, a także rokowania dotyczące dalszej współpracy;

e) w okresie objętym kontrolą asystent rodziny nie zakończył pracy z żadną rodziną.

Ponadto w teczkach rodzin asystent rodziny zamieszczał comiesięczne karty pracy z rodziną, które były jednocześnie potwierdzeniem realizacji planu pracy z rodziną.

(dowód: akta kontroli str. 15, 34-46)

W okresie objętym kontrolą, ze względu na rozległość gminy oraz brak komunikacji gminnej, na terenie Gminy Warta Bolesławiecka nie funkcjonowała żadna placówka wsparcia dziennego zorganizowana i prowadzona na podstawie przepisów ustawy. Natomiast w każdym sołectwie działała świetlica wiejska.

W toku czynności kontrolnych ustalono, że na terenie Gminy Warta Bolesławiecka nie funkcjonowała rodzina wspierająca. Powodem takiego stanu rzeczy był brak zapotrzebowania na taką formę wsparcia oraz nie zgłosił się żaden kandydat do pełnienia tej roli.

(dowód: akta kontroli str. 15)

Zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy do zadań własnych gminy należy współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. W okresie objętym kontrolą 19 dzieci z terenu Gminy Warta Bolesławiecka przebywało w pieczy zastępczej (15 w rodzinnej, a 2 w instytucjonalnej). W przypadku jednej rodziny, z której 4 dzieci została umieszczona w rodzinie zastępczej

spokrewnionej, asystent rodziny prowadził pracę mającą na celu powrót dzieci pod opiekę rodziców. Dwie osoby ze względu na stan zdrowia psychicznego nie dawały należytej rękojmi w kwestii sprawowania opieki i wychowania. W jednej rodzinie była prowadzona praca na rzecz powrotu dzieci tuż po ich umieszczeniu w pieczy zastępczej, lecz z powodu braku pożądanych efektów zaprzestano jej (ojciec przebywa w zakładzie karnym, matka alkoholiczka nie wykazała żadnego zaangażowania). W pozostałych przypadkach praca ta była niemożliwa, ze względu na śmierć rodzica, pozbawienie władzy rodzicielskiej, lub jego pobyt poza terenem gminy.

Gmina na bieżąco ponosiła odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w wysokości odpowiednio 10%, 30% i 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pieczy rodzinnej lub średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej. *(dowód: akta kontroli str. 15, 47-60)*

Realizując wymóg art. 179 ust. 1 ustawy Kierownik Ośrodka przedstawia corocznie Radzie Gminy Świdnica sprawozdanie z działalności jednostki, w tym również z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. W okresie objętym kontrolą takie sprawozdanie przekazano, a uchwałą nr XXV/194/17 z dnia 9 maja 2017 r. Rada Gminy w Warcie Bolesławieckiej przyjęła roczne sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warcie Bolesławieckiej. W ww. dokumencie zawarto sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Z kolei, w ramach zadań z zakresu administracji rządowej, o których mowa w art. 177 ustawy, w okresie objętym kontrolą, Gmina Warta Bolesławiecka aplikowała o środki rządowe na częściowe pokrycie kosztów zatrudnienia asystenta rodziny w ramach „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej". Ponadto wsparciem dla dzieci była także realizacja programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania", jak również dofinansowywanie dzieciom ze szkół podstawowych i gimnazjalnych wyjazdów na kolonie oraz zielone szkoły ze środków pochodzących z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

(dowód: akta kontroli str. 15, 61-73)

W okresie pomiędzy 1 maja 2016 r. a 11 maja 2017 r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Warcie Bolesławieckiej, zatrudnione były 3 osoby na stanowisku pracownika socjalnego. Na podstawie potwierdzonych za zgodność z oryginałem kopii dyplomów i świadectw złożonych w aktach osobowych wyżej wymienionych osób stwierdzono, że spełniają one wymogi kwalifikacyjne określone w ustawie o pomocy społecznej. W przypadku asystenta rodziny złożył on stosowne oświadczenia, o których stanowi art. 12 ust 1 pkt 2 – 4 ustawy oraz ukończył studia na kierunku pedagogika. Biorąc pod uwagę

obowiązek gminy wynikający z art. 176 pkt. 2 ustawy o konieczności tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, stwierdzono na podstawie przedstawionych zaświadczeń potwierdzających udział w szkoleniach z zakresu wspierania i pracy z rodziną, m.in.: „Współpraca Pracownik socjalny – Asystent rodziny – Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej", „Zadania asystenta rodziny w związku z ustawą „Za życiem"", „Ustawa „Za życiem" – nowe zadania dla gmin. Świadczenie pielęgnacyjne – nowelizacja ustawy. Świadczenia rodzinne. Program rodzina 500+. Fundusz alimentacyjny – problemy interpretacyjne, aktualny stan prawny". *(dowód: akta kontroli str.16, 74-76)*

W jednostce kontrolowanej nie stwierdzono występowania uchybień ani nieprawidłowości, w związku z tym nie wydaje się zaleceń pokontrolnych.

Pouczenie:
Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r., poz. 575).

Janusz Bodzek
.....
(przewodniczący)

.....
(kontroler)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO
Dariusz Zawiślak
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
.....
(kierownik komórki do spraw kontroli)